

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L		A P A R E		REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA	
Pe an, în România	30 lei	De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet		București, CALEA RAHOVEI—5	
6 luni	16 "			Lângă Palatul justiției	
3 luni	8 "			TELEFON No. 748	
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni		Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte			

Cu numărul de la 15 Mai vom începe distribuția Tablei de materii pe 1904, acelor ce se vor găsi la corect cu plata.

S U M A R

Contractul de cont curent (urm. 16-a) de d-l V. Dimitriu;
JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Tribunalul comercial Ilfov: Mihail Ivănuș & C-o cu Ministerul Domeniilor;

Trib. Iași, sec. II: Elena Apostol dată în judecată pentru lepădare de copil, cu o Observație, de d-l D. Alexandresco.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 16-a) (*).

SECȚIUNEA III

Indivisibilitatea operațiunilor

Studiul acestui efect îl vom divide în două paragrafe: în cel întâi ne vom ocupa de caracterul lui; în cel al doilea despre consecințele indivisibilității.

§ 1

Caracterul indivisibilității

Legiuitorul italian nu prevede prin nici o dispozițiune specială acest efect al contractului, ceea-ce determină pe Vivante să 'i facă, în cite-va cuvinte, o critică plină de ironie: «Ma il nostro codice lasciò in disparte questo concetto essenziale, e colla facilità di un cattivo trattato elevò a regole generali le massime, che pullularono in gran copia dai repertori di giurisprudenza sugli effetti del conto corrente (op. cit., vol. III, No. 1197); iar Marghieri (op. cit., No. 2397) zice că mai bine de cât ca efect al contractului, indivisibilitatea contului curent ar trebui considerată ca element substanțial al lui; ar fi, ca să zică ast-fel, însuși contractul de cont curent, ale cărui efecte, sau chiar, ale cărui scopuri principale, novațiunea și compensațiunea, se deduc din ea; unul pe timpul existenței contului, cel-alt pe timpul încheerii și lichidării lui. Noul cod comercial al Imperiului german a căutat, prin § 355, să

scoată la iveală acest caracter esențial al contractului de cont curent; iar din lucrările pregătitoare rezultă că introducerea acestei dispozițiuni se dătoarește preocupării legislatorului german de a releva acest principal efect conform științei și jurisprudenței. (Vivante, op. cit.).

Legiuitorul nostru pare, de asemenea, că s'a pătruns de importanța indivisibilității operațiunilor înscrise într'un contract de cont curent; însă aceasta nu chiar la începutul legiferării acestui contract, căci nu prin art. 370 C. c., care este sediul materiei, ce tratează despre efectele lui, ci de abia în art. 372 C. c., în care, prin prima parte a alineatului al doilea, dispune că numai diferența (saldul) lichidată la încheerea contului curent poate fi supus execuțiunii sau oprirei în mina unui al treilea, ceea-ce însemnează că pe tot timpul cât durează contractul, articolele de credit operate în cont nu pot fi obiectul unei urmăriri, ci, din contră, ele sunt menite exclusiv numai a alimenta contractul, fără să li se poată schimba destinațiunea; cu alte cuvinte, rimesele, de îndată ce sunt înregistrate, se confundă într'un tot, formînd cele două mase distincte de credit și debit, cari vor da naștere saldului, ce singur poate fi exigibil; dar o atare stare de lucruri constituie tocmai indivisibilitatea operațiunilor.

Această inspirațiune a legiuitorului nostru, de a crea o dispozițiune specială pentru acest efect substanțial al contractului de cont curent, de și trebuie însoțită de laudă, totuși nu trebuie scutită și de o bine meritată critică; căci din moment ce a recunoscut importanța efectului și din moment ce a crezut necesar introducerea acelei noii dispozițiuni, i se impunea datoria de a o menționa în articolul ce se ocupă de efectele contractului; prin urmare, era dator a modifica textul art. 370 C. c., tradus din legislațiunea italiană; în cit, enumerînd efectele produse de contractul de cont curent, pe lângă cele patru indicate de legiuitorul italian, să adauge în art. 370 și pe acel al «Indivisibilității operațiunilor»: și aceasta cu atât mai mult, cu cit putuse constata că o parte din doctrina italiană, care critica pe legislatorul italian,

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47; din 1904, No. 26, 30, 34, 43, 67, 68 și din 1905, No. 20, 22 și 25.

înălța acest efect la rangul de cel mai principal dintre toate, în cit pentru a explica mutismul legiuitorului italian, se susținea că indivisibilitatea operațiunilor trebuie considerată ca inerentă chiar contractului de cont curent; de aceea, nu mai era necesar a face alușiune despre ea.

În definitiv, astăzi e constant că indivisibilitatea operațiunilor dintr'un contract de cont curent e de esența acestuia, într'atit în cit contractul de cont curent și ar pierde nu numai importanța, dar chiar existența lui juridică, dacă n'ar fi însoțit de acest efect necesar. Și în adevăr, din definițiunea ce am dat contractului, rezultă că corentiștii au convenit să se crediteze și să se debiteze pentru rimesele ce și vor face reciproc, ast-fel ca din aceste creditări și debitări să se formeze masele distincte, ce vor pregăti saldul, singurul exigibil. Toate valorile constituite rimese vor trece în proprietatea primitorului, care pe viitor va dispune de ele după cum va voi; iar în schimb, prin efectul novațiunei, aceste valori, considerate din punctul pe vedere al contractului, își vor pierde individualitatea lor, se vor transforma în articole de debit și de credit și vor forma o serie de debitări și creditări cari, strins unite între ele, vor pregăti rezultatul final al contractului, saldul. De altă parte, operațiunile contului curent fiind în neconțință activitate, rimesele efectuându-se reciproc și pe valori neegale, rezultatul contractului se află într'o continuă fluctuație, fără a se putea afirma, pînă la încheerea contului, cu nici o siguranță, care va fi corentistul în favoarea căruia se va da de bilanțul lichidațiunei un atare sald. De n'ar exista, prin urmare, această legătură intimă tuturor rimeselor constituite; de n'ar exista această disparițiune a individualității valorilor constituite rimese; de n'ar exista, cu alte cuvinte, această indivisibilitate a contului curent, aceasta nu ar putea avea o existență proprie de sine stătătoare, ci s'ar reduce la un complex de obligațiuni, fie-care independente una de alta, fără nici o întimitate juridică între ele și fără a răspunde la scopul corentiștilor, cari și-au propus de a-și face concesiune de credite reciproce, atit de unite între ele, în cit din compensațiunea lor și numai a lor, să se producă saldul lichidațiunei. Indivisibilitatea deci, trebuie să fie considerată de esența contractului de cont curent.

Curtea noastră de casație, prin hotărîrea sa No. 119/901 (*Curierul Judiciar* pe 1901, pag. 406) confirmă acest efect al contractului în termeni cu totul categorici: «Considerând că efectul esențial al contractului de cont curent așa precum e repetat și prin art. 370 C. com., e că creanțele ce se nasc în decursul duratei contului curent își pierd individualitatea lor, transformându-se în articole de

credit și de debit, ast-fel că saldul final ce rezultă din compensarea acestor articole e singur exigibil și constituie o adevărată datorie; iar articolele de credit și de debit formează un tot indivisibil».

Apoi, mai departe, în aceeași hotărîre: «Considerând că, a susține ceea-ce recurenții susțin este a presupune alt-fel faptele de cit sunt constatate, este a nega în drept consecințele neapărate ale aplicării regulilor asupra contului curent constatat că a existat, coprins în art. 370 C.com., este a nega *unitatea și indivisibilitatea* contului curent, este a nega *existența însăși* a contului curent. . . .»

Caracterul special cu care se presintă acest efect al contului curent, face ca contractul să nu poată fi regulamentat de multe din normele dreptului comun; căci ori-care ar fi diferența cu care într'un moment dat, masa creditărilor ar covârși pe aceea a debitărilor unui corentist, acesta pe tot timpul activității contractului și, prin urmare, și în momentul considerat mai sus, nu va putea exercita, pînă la încheerea contului, nici o acțiune în justiție, spre a reclama vre-un sald; numai diferența lichidată prin bilanțul lichidațiunei contului e susceptibilă de acțiune judecătorească.

§ 2

Consecințele indivisibilității

Indivisibilitatea operațiunilor dintr'un contract de cont curent produce mai multe consecințe, dintre cari mai principale sunt următoarele:

1° Nici un corentist nu se poate întitula de creditorul celui-l'alt corentist pînă la lichidarea contului. În adevăr, contractul de cont curent consistă din concesiuni de credite, ce corentiștii își vor face reciproc pe tot timpul activității lui; titlurile de creanță cari confereaū celui ce le posedă dreptul de a fi creditor, din moment ce au fost constituite ca rimese, și-au pierdut individualitatea lor prin efectul novațiunei și între corentiști și-au pierdut chiar existența lor juridică, ast-fel că a trebuit să dispară și calitatea de creditor de mai înainte; în locul acelor creanțe s'au substituit creditările și debitările din cont curent. Aceasta nu pot da dreptul unui corentist de a se zice creditorul corentistului său, căci pînă la încheerea contului, fie-care corentist avînd drept a face nouă rimese, ori-cînd se poate schimba situațiunea autoritară, așa că cel care avea la credit rimese de o valoare mai mare, deci se părea a fi creditor, în urmă să devină, din contră, superioare valorile înscrise la la debitul său, prin urmare, să pară a fi debitor. Din acest punct de vedere, contul curent pe timpul activității sale, găsindu-se într'o fluctuație permanentă, prima consecință enunțată este evidentă.

2° Nici un corentist nu poate distruge vre-un articol de credit din contul curent, spre a cere corentistului său plata valorii lui; precum de asemenea, nu va putea nici să pretindă de a i se scoate de la debitul său vre-un articol, a căria plată ar voi s'o facă celui-l'alt corentist. Consecința e de toată evidența; căci a admite că un corentist ar putea s'o înlătore, ar fi să se tăgăduiască eficacitatea indivisibilității. În adevăr, cum s'ar mai putea pretinde că contractul de cont curent produce ca efect necesar indivisibilitatea operațiunilor înscrise, cînd un corentist i-ar fi permis să-și aleagă unul dintre articolele înscrise la creditul și, pe cale judecătorească, să silească pe cel-l'alt corentist a i-l achita. Dar dacă el nu poate pretinde de la cel-l'alt corentist plata unei rimese, nu are nici dreptul a face el o plată pentru scoțerea unui anumit articol din contul curent fără voia corentistului său; căci, în primul loc, toate creditările și debitările dintr'un contract de cont curent, tind către un determinat scop, adică formarea saldului, ce singur poate fi pretins sau achitat; acest scop n'ar mai putea fi atins, dacă fie-care corentist și-ar achita debitul său; apoi dacă aceste obligațiuni s'ar putea stinge în atare mod ar rezulta că se poate pune sfîrșit contractului de cont curent, prin voința unilaterală a unui corentist, înainte de expirarea termenului, pentru care s'a convenit a se încheia contractul, ceea-ce ar fi neadmisibil.

3° Corentistul care, într'un moment dat, ar avea la credit valori superioare acelor pe cari le are la debitul său, nu poate reclama în justiție diferența, căci aceasta ar însemna că el e creditorul corentistului său, ceea-ce am văzut că nu poate fi; dar chiar de i s'ar recunoaște această calitate, el nu are acțiune, căci pentru o atare creanță el a acordat credit debitorului său, de oare-ce a încheiat contractul de cont curent, care a fost alimentat cu acea creanță.

4° Din moment ce e recunoscut că, pe timpul activității contractului de cont curent, o plată afectată special pentru achitarea unei anumite rimese e neadmisibilă, rezultă neapărat că și regulile statornicite de legiuitorul comun cu privire la imputațiunea plăței nu se pot aplica acestui contract, căci ar fi să se dea iarăși o anumită destinațiune unei rimese ce se face, ceea-ce am zis că e neadmisibil. Dar asupra imputațiunii plăței vom avea ocaziunea a mai reveni, ocupîndu-ne despre compensațiunea rimeselor.

5° Dacă unui corentist nu i se acordă dreptul de a reclama de la cel-l'alt corentist diferența cu care, într'un moment dat, nu însă la încheierea contului, s'ar solda în favoarea sa operațiunile înscrise, nici creditorii lui nu vor putea se-

chestra sau popri, fie rimesele isolate, fie diferența eventuală, ce momentan ar exista în favoarea debitorului lor din plusul creditărilor asupra debitărilor, căci aceasta ar însemna că ei pot exercita mai multe drepturi de cît însuși debitorul lor. Creditorii vor putea, de sigur, sechestra și popri rezultatul lichidațiunii contului, adică saldul, cu care se va încheia contractul în favoarea debitorului lor, la epoca fixată pentru lichidare, și, în acest cas, neapărat că acea diferență nu mai pot corentiștii să o constituie din nou ca rimesă în viitorul cont ce ar încheia, căci valoarea ei este lovită de indisponibilitate din partea corentistului urmărit de creditorii săi; și cum trebuie să intervină consimțimentul valabil manifestat al ambilor corentiști, pentru ca saldul dintr'un cont să fie operat ca rimesă în noul cont, evident că, în urma poprirei sau a sechestrului, această operațiune a devenit imposibilă, căci unul dintre corentiști, față cu creditorii săi urmăritori, a perdut aptitudinea legală de a-și manifesta voința la constituirea unei atari rimese.

6° Creanțele operate în cont curent, cari se puteau prescrie prin trecerea unor termene diferite, încetează, după cum am văzut, de a mai fi supuse prescripțiunilor de mai înainte, pentru ca toate să fie guvernate de o singură prescripțiune; dar pe tot timpul cît contractul de cont curent e în activitate, prescripțiunea nu poate curge în contra lor, căci în tot acest interval nici un corentist neputîndu-se intitula de creditor al celui-l'alt, sau, cu alte cuvinte, în tot acest interval neexistînd nici un drept de creanță propriu zisă, nici prescripțiunea nu are ce opera pînă la încheierea contului, cînd efectul ei se va resfrînge asupra saldului rezultat, singurul ce poate fi reclamat în justiție; alt-fel, am ajunge la o consecință absurdă, căci ar trebui să recunoaștem că o acțiune se prescrie înainte de a se naște. În adevăr: cît timp durează contractul de cont curent, nici o rimesă operată în cont nu poate fi reclamată; nici o acțiune nu poate fi îndreptată contra ei pentru a o distruge de la scopul final al contractului; deci, în acest interval neexistînd nici o acțiune care să poată fi pusă în mișcare, în mod logic, nu poate interveni nici o prescripțiune, care s'o facă să înceteze. A pretinde, prin urmare, că, cu toate acestea, prescripțiunea trebuie să curgă, este a pretinde o absurditate. Saldul singur putînd face obiectul unei reclamațiuni, el singur numai poate să se prescrie.

Prima observațiune. Lyon Caen și Renault (op. cit., No. 834), după ce se ocupă despre individualitate, adaugă că acest efect al contractului de cont curent suferă restricțiune în următoarele trei ipoteze:

a) Când un corentist constituie o ipotecă, sau dă o garanție celui-l'alt corentist, aceste obligațiuni pot fi mărginite la o sumă determinată, și în special, la suma cu care cel d'întîi, în acel moment, ar fi debitat în favoarea celui d'al doilea, fără ca indivisibilitatea contului curent să se poată opune. Cei interesați a face să dispară ipoteca sau garanția nu pot invoca faptul că datoria garantată prin efectul nouilor rimese ar fi fost achitată și că o nouă datorie ar exista actualmente, ce nu-și poate însuși garanțiile de mai înainte, cari au trebuit să urmeze soarta obligațiunilor achitate, afară de cazul, cînd o convențiune specială ar stipula contrariul.

Această primă restricțiune, invocată de distinsii jurisconșulți francezi, nu are tocmai caracterul unei mărginiri a individualității, căci caracteristica acestui efect al contractului constă în aceea că toate articolele înscrise în cont formează un tot inseparabil și că nici unul nu poate fi urmărit individual; iar faptul că un corentist garantează pe cel-l'alt corentist pentru o parte anumită din așa zisa datorie actuală nu aduce nici o mărginire la această caracteristică. Mai mult încă, garanția și ipoteca constituită de corentist, chiar după jurisconșulții citați, nu afectează vre-o rimesă anumită sau vre-un articol din cont, ci însuși rezultatul lichidațiunei contului, de oare-ce ei susțin că cei interesați a face să înceteze ipoteca sau garanția nu pot invoca stingerea datoriei asigurate prin rimesele din nou făcute și că saldul ar constitui o nouă datorie; așa dar, ceea-ce are în vedere e rezultatul cu care se va încheia contractul de cont curent; prin urmare, indivisibilitatea nu suferă nici o știrbire. Aceasta e situațiunea după legislațiunea francesă; la noi însă, chestiunea e mult mai simplă căci, după art. 372 C. com., numai diferența lichidată, adică saldul contului curent, poate fi asigurată prin ipotecă; față de această dispozițiune precisă, nu se mai poate naște îndoială, dacă prin constituirea unei ipoteci care să însoțească un contract de cont curent, s'ar putea aduce restricțiune indivisibilității acestui contract.

b) Prin a doua restricțiune, Lyon Caen și Renault susțin că indivisibilitatea contractului de cont curent nu poate împedica aplicațiunea unei norme de drept, care lasă neatînse raporturile dintre corentiști. Iată specia invocată: A donează bunurile sale prezente și viitoare lui X; pentru ca acesta să conserve facultatea ca la moartea donatorului să oprească numai bunurile prezente, trebuie să anexeze la contractul de donațiune un stat de toate creanțele datorite de donatorul A, căci fără el, X nu va avea dreptul de cât sau a primi sau a renunța la acea donațiune în întregul

ei; iar bunurile, în cas de acceptare, le va culege toate sarcinile și cu toate datoriile constituite de donator. Acesta însă a încheiat și un contract de cont curent cu B; chestiunea ce se naște este: Admițînd că la formarea contractului de donațiune, A era creditat cu o sumă mai mică de cât B, încât contul curent s'ar fi soldat în favoarea acestui din urmă, în statul datoriilor donatorului trebuie să figureze sau nu debitul lui A? Autorii citați resolv dificultatea în sens afirmativ și, cu drept cuvînt, căci indivisibilitatea are de scop împedirea separațiunei articolelor de credit și debit operate în cont și înlăturarea orî-cărei urmăriri individuale a rimeselor deja înscrise în el; pentru realizarea acestui scop și, numai din acest punct de vedere, toate rimesele făcute de corentiști se transformă în debitări și creditări, cari pe timpul activității contractului nu constituiesc drepturi de creanță; cînd însă nu mai e în joc interesul de mai sus, cînd nu se mai are în vedere scopul contractului de cont curent, ci raporturi cu desăvirșire streine lui, este evident că în orî-ce moment plus-valuta rimeselor unuia, față de aceea a celui-l'alt corentist, constituie un drept de creanță pentru acel moment. Din acest punct de vedere, nu poate fi întemeiată obiecțiunea că debitul lui A nu trebuie să figureze în statul bunurilor dăruite, pentru rațiunea că pe timpul existenței contractului de cont curent nu ar putea fi vorba de drepturi de creanță între corentiști, cum se susține în părerea contrarie soluțiunei adoptate. Recunoscîndu-se însă temeinicia soluțiunei data chestiunei de către Lyon Caen și Renault și anume că în statul menționat va trebui să figureze situațiunea corentistului donator rezultată din contul curent, totuși nu vedem întru cât această îndatorire impusă donatorului poate fi propriarmente vorbind, o restricțiune a indivisibilității contractului de cont curent, de oare-ce prin acel stat se înscrie numai starea de fapt a contului curent dintre A și B, dar nici de cum pentru a se separa articolele de debit și credit, și nici pentru a se urmări, fie vre-un articol separat, fie chiar saldul actual al contului, ceea-ce ar restrînge în adevăr realizarea efectelor contractului de cont curent, în special al indivisibilității; din contră, figurarea în stat a situațiunei contului curent își găsește rațiunea în scopul urmărit de donator, pentru a ști de va putea sau nu uza de facultatea ce legea 'i-o acordă cu privire la donațiunile de bunuri prezente și viitoare, ast-fel că raporturile isvorite din contractul de cont curent rămân cu desăvirșire neatînse.

c) A treia restricțiune, menționată de Lyon Caen și Renault, constituie în adevăr o reală excepțiune la indivisibilitatea contractului de cont curent; și

cu toate că nici o dispozițiune din lege nu o creiază, totuși ea se impune și doctrina o admite. Dar dacă pentru legiuirea francesă și cea italiană recunoașterea existenței acestei excepțiuni nu întâmpină serioase dificultăți, de cit numai cu privire la rațiunea juridică pe care ea trebuie întemeiată, din contră, la noi chestiunea e mult mai grea, căci indivisibilitatea nu se deduce, ca în Italia și în Franța, din economia generală a contractului de cont curent, ci la noi ea rezultă în special din o dispozițiune din nou creată de legiuitorul nostru; în cit ea constituind o normă de drept, iar excepțiunile fiind de strictă interpretare, se înțelege că dificultatea ce o întâmpinăm e mult mai serioasă de cit aceea din legislațiunile menționate. Iată în ce consistă această restricțiune a indivisibilității: Intre A și B s'a încheiat un contract de cont curent; pe timpul pe cînd el se află în plină activitate, A se înțelege cu X și încheie diverse acte, cu cari tinde a fraudă pe diverșii săi creditori. Aceștia, după cum se știe, pot utiliza, pentru înlăturarea acelor acte deunătoare, acțiunea așa numită Pauliană. Chestiunea ce se naște este: Corentistul B poate exercita și el acea acțiune? Dificultatea izvorăște din cauză că numai creditorilor anteriori actelor frauduloase ale debitorului li se concedă exercițiul acțiunii Pauliane; iar cu privire la corentiști, am repetat adesea-ori că pe timpul activității contractului, pînă la încheierea contului, nici un corentist nu se poate intitula de creditorul celui-l'alt. Luînd în considerațiune aceste norme generale, ar trebui să recunoaștem că actele frauduloase săvîrșite de un corentist înainte de încheierea contului trebuie să fie scutite de ori ce critică, și opozabilitatea lor corentistului vătămat trebuie să fie cîștigată definitiv de către corentistul fraudator. Această consecință inechitabilă a indivisibilității contractului de cont curent nu este admisă de doctrină, și toți autorii (zie Lyon Caen și Renault) admit soluțiunea că și corentistul fraudat va avea dreptul de a exercita acțiunea Pauliană; numai cu privire la motivele pe cari trebuie întemeiată această excepțiune s'a ivit divergență în doctrină Lyon Caen și Renault o justifică cu drept cuvînt, pe următoarele considerațiuni: «Actele frauduloase ale unui debitor pot fi atacate și de către creditorii lui posteriori, cînd aceștia ar dovedi *in fapt* că concertul fraudulos al debitorului lor cu terțiul a intervenit în scopul chiar de a 'i fraudă pe ei». Afară de aceasta, *în drept*, acțiunea Pauliană, pentru a fi exercitată, nu cere ca creditorul să aibă o creanță exigibilă în momentul chiar al confecționării actelor frauduloase, ci e suficient numai un drept de creanță înăscut; din acest ultim punct de vedere, dreptul unui

corentist de a fi eventual creditorul celui-l'alt se naște o dată cu constituirea primei rimese; în cit se poate zice că el are aptitudinea de a utiliza acțiunea Pauliană, căci creanța sa există în germine, după cum se exprimă autorii de drept civil. Apoi normele edictate de legiuitor în materia dreptului se aplică la toate casurile pentru cari ele au fost create; dar fiindcă fraudă face excepție, chiar de nu s'ar găsi întrunite toate elementele necesare pentru exercițiul acțiunii Pauliane, în specia de care ne ocupăm, totuși, față de fraudă întrebuițată de unul dintre corentiști și față de pericolul ce ar crea soluțiunea contrarie, trebuie considerat ca justificat exercițiul acestei acțiuni din partea corentistului de bună credință, cu toate că contul curent nu este încă încheiat, și nu are decî dreptul de a se pretinde creditorul corentistului fraudator. În fine, se mai poate aminti, pentru justificarea acestei soluțiuni, și considerațiunea că contractul de cont curent, fiind întemeiat pe creditul reciproc ce corentiștii își fac, e un contract eminaminte de bună credință; decî, voința lor trebuie să fie interpretată în sensul că ei au convenit să nu se vatem prin acte frauduloase; cel ce violează atare convențiune, nu se poate plinge de acțiunea introdusă de cel-l'alt pentru anularea actului dăunător.

Justificat din aceste puncte de vedere dreptul de a se exercita acțiunea Pauliană de către un corentist înainte de încetarea contractului de cont curent, trebuie să recunoaștem că el constituie o adevărată restricțiune la indivisibilitatea contractului; dar, în acelaș timp, el este și singura restricțiune cu acest caracter dintre toate cele trei casuri, pe cari le-am examinat.

V. Dimitriu

(Va urma)

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

TRIBUNALUL ILFOV, Secțiunea Comercială

Audiența de la 26 Martie 1905

Președinția D-lui T. POPESCU CUDALBU, Președinte

Mihail Ivănuș et Co cu Ministerul Domeniilor

Sentința No. 378

Consiliu de Stat.—Desființarea lui.—Dreptul instanțelor ordinare.—(Legea din 12 Iulie 1866; Art. 130 din Constituție).

Legea din 12 Mai 1877, pentru încurajarea industriilor naționale.—Dreptul exclusiv al instanțelor administrative de a acorda sau revoca beneficiul acestei legi.—Neamestecul puterii judecătorești.—Separarea puterilor în Stat.—(Art. 32 urm. Const.).

1. De la desființarea Consiliului de Stat, contestațiile în materie administrativă sunt, în baza art. 130 din Constituție, afară de excepțiile statornicite de lege, de competența tribunalelor ordinare, fie pentru a se pronunța asupra legalității actelor puterii administrative, fie pentru a se pronunța asupra dau-

nelor pricinuite particularilor prin violarea drepturilor lor.

2. Dreptul de a acorda unui industriaș beneficiul legii din 12 Mai 1877 pentru încurajarea industriilor naționale, sau de a-i revoca beneficiul acordat, fiind de competența exclusivă a Consiliului de Miniștri, adică a puterii administrative, decizia acestei puteri care revoacă beneficiul acestei legi nu autorisă pe industriaș a se adresa la justiție, pentru a fi reintegrat în drepturile ce i se acordase în baza legii menționate, întru cât principiul separației puterilor în Stat oprește amestecul puterii judecătorești în sfera atribuțiilor exclusive a puterii administrative, amestec care ar avea de urmare desființarea independenței și a responsabilității acestei din urmă puteri.

S'a ascultat din partea reclamantului Mihail Ivănuș & C-o d-nii avocații B. Păltineanu și V. Antonescu, iar din partea pîritului Ministerul Domeniilor. d-l avocat S. Cihosky ;

Tribunalul,

Avînd în vedere acțiunea făcută de Societ. «Steaua Română» prin cererea înregistrată la No. 2736/904 contra Statului, reprezentat prin Ministerul Industriei pentru a obține avantajele ce i-a fost acordate prin jurnalul No. 13 din 19 Noembrie 1899 al Consiliului de Miniștri și ridicate prin jurnalul cu data 18 Iulie 1903, plus 500000 lei daune suferite prin suprimarea acestor avantagii în intervalul de la 18 Iulie 1903 și pînă astăzi ;

Avînd în vedere concluziile părților ;

Considerînd că reclamantul, prin acțiunea sa a formulat două cereri contra Ministerului de Domenii și Industrie : a) reintegrarea sa în exercițiul avantajelor acordate prin jurnalul No. 13 din 19 Noembrie 1899 și b) obligarea Statului la daune suferite de reclamant prin revocarea avantajelor ce i s'a acordat ;

Avînd în vedere că reprezentatul Ministerului de Domenii opune necompetința Tribunalului a judeca această acțiune ;

Considerînd că cesțiunea pusă în discuțiune este a se statua dacă, în specie, acțiunea ast-fel cum e formulată de reclamant poate fi judecată de instanțele de drept comun ;

Considerînd că contestațiunile în materie administrativă, de la data desființării Consiliului de Stat, în a căruia cădere intră judecarea lor, astăzi pe baza art. 13) din Constituție sunt de competența Tribunalului ordinare, afară de excepțiunile create prin lege, fie pentru a statua egalitatea actelor puterii administrative, fie pentru a se pronunța asupra dreptului la daune pricinuite particularului, prin violarea drepturilor sale dobîndite, de autoritatea administrativă ;

Considerînd că, în specie, cererea reclamantului de a fi reintegrat cum și de a fi despăgubit de daunele suferite și-o întemeiază pe legea de încurajare a industriilor naționale ;

Considerînd că legiuitorul, în vedere a deveni în ajutorul industriilor naționale a decretat prin legea din 12 Mai 1877, dispozițiuni speciale de favoare acordînd avantaje de natură a înlesni prosperitatea industriilor prin scutirea de taxe vamale, contribuțiuni și alte foloase, observându-se de beneficiar anumite condițiuni enumerate în art. 1, 2, 3 și 4 din menționata lege ;

Considerînd că, conform legii, industriașul care vrea să beneficieze de avantajele legii de încurajarea industriilor, trebuie a justifica că are un așezămînt industrial cu un capital de 50000 lei, sau cerînd în trebuințarea a cel puțin 25 lucrători pe zi, plus în termen de 5 ani de la înființarea fabricii, două treimi din lucrători să fie români, iar constatarea îndeplinirii acestor condițiuni, se face prin un delegat al Ministerului de Domenii ;

Considerînd că dreptul de acordarea beneficiilor le-

gei de încurajarea industriilor, cînd condițiunile enumerate în lege sunt îndeplinite, este conferit Consiliului de Miniștri, care după ce ia cunoștință de raportul Ministerului de Domenii bazat pe cercetarea delegatului acestuia și după luarea avisului și a comisiunei industriale, înființate în acest scop, hotărăște prin decisiune asupra cererei ;

Considerînd că tot prin legea specială a industriilor, se conferă Consiliului de Miniștri dreptul de a revoca avantajele acordate, urmîndu-se aceeași procedură ca și pentru acordarea lor ;

Considerînd dar că legea de încurajare a industriilor naționale, în mod formal, institue o instanță specială care să verifice și să acorde sau să revoce avantajele pentru fabricanți ;

Considerînd că din cuprinsul legii acestia rezultă neîndoios că misiunea Consiliului de Miniștri pentru aplicațiunea legii de încurajarea industriilor naționale, nu e mărginită numai la o constatare de fapt a îndeplinirii condițiunilor cerute de lege și nici fabricantul nu obține avantajele de drept și numai prin constatarea făcută de Ministerul Domeniilor, ci el constituie un corp deliberativ cu putere de apreciere asupra dreptului la beneficii, cum și a măsurii întru cît ele poate fi acordate ;

Considerînd că din cele expuse, cu privire la procedura de urmat pentru obținerea avantajelor legii industriilor, rezultă că legiuitorul a voit că atît constatarea condițiunilor legale cît și dreptul de a acorda sau revoca beneficiile, să constituia cîtă atributul exclusiv a puterii administrative ;

Considerînd că principiul separațiunei puterilor în Stat, oprește amestecul puterii judecătorești în sfera atribuțiilor exclusive a puterii administrative, amestec care ar avea neapărat de urmare, desființarea independenței și a responsabilității celei din urmă ; că prin urmare în specie, plîngerea reclamantului de a fi reintegrat în exercițiul beneficiilor acordate prin jurnalul Consiliului de Miniștri cu data din 19 Noembrie 1899, fiind o contestațiune în materie administrativă, ea nu poate fi cercetată de Tribunal ;

Avînd în vedere că reclamantul a cerut obligarea Statului și la plata sumei de 500000 lei ca daune ;

Considerînd că beneficiile acordate prin legea de încurajarea industriilor naționale, sunt revocabile, orî de cite orî se va constata abaterea fabricantului de la îndatoririle puse de lege ;

Considerînd dar că dreptul dobîndit de fabricant a se bucura de avantajele legii industriilor, nu are caracterul imutabilității, pentru a fi considerat ca un drept dobîndit ;

Considerînd pe de altă parte că deciziunea Consiliului de Miniștri prin care se revoca beneficiile, fiind un act de administrație, făcut în limita competenței sale, ea nu poate fi cenzurată de instanțele ordinare, căci a se admite contrariul e a se tăgădui puterii administrative dreptul de apreciere în decisiunile luate, drept formal acordat prin legea specială de încurajarea industriilor naționale ;

Că, așa fiind, acest Tribunal se declară incompetent a judeca acțiunea făcută de Societatea «Steaua Română» contra Ministerului Domeniilor și Industriei ;

Pentru aceste motive redactate de d-l președinte, Tribunalul, admite ca fondat incidentul și respinge acțiunea.

(ss) Gudalbu. N Steriad

p. Grefier (s) Rizu.

Anunțăm cu plăcere publicarea, în numărul viitor, a unui interesant studiu asupra Posibilității pentru femei de a fi împămîntenită, datorit tînărului nostru colaborator și membru în comitetul de redacție : d-l A. I. Suciuc,

TRIBUNALUL JUDEȚULUI IAȘI, Secția II

Audiența din 3 Martie 1904

Președinția D-lui N. C. SCHINA, President

Sentința penală No. 565 (*)

Elena Apostol dată în judecată pentru lepădare de copil

Lepădare de copil. — Delict. — Depunerea unui copil la un institut care are un loc anume unde se poate depune un copil. — Dacă și acest fapt constituie un delict. — Institutul Grigorian din Iași. — Hrisovul care-i dă voie a primi copii părăsiți. — Dacă acest hrisov are putere de lege. — (Art. 279 din Codul penal).

Faptul pentru un părinte de a și lepăda copilul său mai mic de șapte ani într'un loc care nu este singuratic, constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 279 din Codul penal, și constituie acest delict chiar atunci când copilul se leapădă la un institut de binefacere, destinat a primi copii părăsiți.

Ast-fel, de și institutul Grigorian din Iași, permite, în interesul păstrării vieții pruncilor părăsiți, primirea acestor prunci în oblonul umblător al portarului casei, cu toate acestea lepădarea unui copil în acel oblon constituie delictul prevăzut de art. 279 din Codul penal, ca și hrisovul care permite acestui institut a primi copii părăsiți în asemenea condiții, nu are putere de lege, și în ori-ce caz n'a putut avea putere de lege de cât pînă în momentul punerii în aplicare a Codului penal.

Tribunalul deliberând și,

Asupra acțiunii publice deschise în contra Elenei Apostol și Gheorghe Săvescu pentru faptul prevăzut și penal de art. 279 pentru cea d'antăi, 50 și 279 pentru cel de al doilea ;

Având în vedere interogatoriul inculpaților și procesele verbale dresate cu ocaziunea primelor cercetări ;

Având în vedere concluziunile D-lui Procuror și mijloacele de apărare invocate de inculpați prin apărătorii lor în instanță ;

Având în vedere că, în fapt, rezultă următoarele: Elena Apostol, născând un copil de sex bărbătesc în institutul Grigorian, de unde eșind și voind să intre în serviciul lui Gh. Săvescu, acesta refuză a o primi în serviciu în asemenea condițiuni. Atunci, inculpata ne având cu ce întreține copilul său, în seara de 31 Decembrie 1903, fără a aduce la cunoștință de intențiunea ce avea, îl depune în leagănul Institutului Grigorian ;

Având în vedere că inculpata recunoaște faptul și susține că depunerea copiilor în condițiunile în care s'a făcut nu se poate pedepsi ;

Având în vedere că, intențiat pe considerațiunile de moralitate și umanitate, Institutul permite, în interesul păstrării vieții pruncilor părăsiți, a se primi pruncii depuși în oblonul umblător al portarului casei ;

Având în vedere că o asemenea măsură a fost luată în interesul păstrării vieții pruncilor părăsiți ;

Având în vedere că se susține că hrisovul care permite institutului a primi copii părăsiți în asemenea condițiuni are putere de lege ; el nu putea însă avea efect de cât pînă în momentul punerii în aplicare a Codului penal ;

Considerând că Codul penal prevede, în art. 279, că acei care vor lepăda, în loc care nu este singuratic, un copil mai mic de șapte ani, devine pasibil de penalitate prevăzută de acel text de lege ;

Considerând că lepădarea făcută de Elena Apostol, constituie o lepădare în sensul menționatului text, întru cât lepădarea s'a făcut într'un loc care nu este singuratic, fără ca să se dea cel mai mic indiciu de intențiunea ce avea de a da în îngrijirea institutului copilul său ;

Considerând că împrejurarea că institutul permite le-

pădarea copiilor în asemenea condițiuni, nu apără pe inculpată, întru cât această tolerare permite și încurajează comiterea delictelor prevăzute de art. 279 Cod. penal ;

Ast-fel fiind, faptul imputat inculpatei intrunește elementele delictului prevăzut și pedepsit de art. 279 C. p. în următoarea coprire : «....urmează textul legii....» ;

Având în vedere că starea de decrepitudine în care se găsește inculpata și împrejurarea că institutul permite a se face lepădarea copiilor, justifică pînă la un oarecare punct faptul comis de inculpată ;

Că, ținând seamă de aceste împrejurări și uzând de facultatea ce legea acordă Tribunalului, face cea mai largă aplicare a art. 60 al. ult. C. p. în următoarea cuprindere : « . . . . urmează textul legii . . . . » ;

In ce privește pe inculpatul Gh. Săvescu ;

Având în vedere că din elementele de instrucțiune ne rezultând probe de culpabilitate în contra acestui inculpat, făcând aplicația art. 10 și 187 P. p. urmează a fi achitat de veri ce penalitate ;

Pentru aceste motive, redactate de D-l Președinte, Tribunalul, în neunire cu concluziunile D-lui Procuror L. C. Teodorescu, care a cerut achitarea pentru ambii inculpați ;

Condamnă pe Elena Apostol să plătească cinci lei amendă și achită pe G. Săvescu, etc ;

(ss) N. C. Schina ; Gr. N. Șuțu.

p. Grefier (s) I. Vicol

Observație. — Sentința trib. Iași, ce publicăm astăzi, a fost confirmată de Curte. Ea ne aduce a vorbi despre un institut de binefacere, datorit inițiativei private a fostului Domn al Moldovei, Gr. Alex. Ghica.

Iată, cum se exprimă hrisovul Domnesc din 1 Ianuar 1852, pentru înființarea școlii de moșit și a unui azil pentru pruncii părăsiți :

«Dumnezeu creatorul tuturor făptuirilor celor văzute și nevăzute, din a sa prea înțeleaptă îndurare și a tot știutorul, suflând omului parte din duhul său cel sfint i-au insuflat prin aceasta și puterea de a fi el însuși în marginita lui sferă creator și conservator, pentru ca să lucreze pe cât va putea mai mult spre folosul și conservația aproapeilor săi, să guste fericirea bunului rezultat întru aceste, și să înalțe a sa rugă de înălțime către Creatorul cel nemărginit, carele i-au dat menirea cea mai nobilă.

«Dacă fie-care om este chemat către îndeplinirea acestei sfinte datorii, apoi, ea privește mai cu prisosință pe aceia cărora le-au încredințat Dumnezeu cărma și soarta popoarelor.

«Pătruns de adevărul acestor principii, Noi, pe lingă îmbunătățirile ce Ne-am sirguit a introduce pe cât Ne-au iertat timpul, împrejurările și mijloacele, în toate cele ce privesc către fericirea Moldovei, dorind a fonda și un Institut care să fie de folos netăgăduit pentru toată țara, am cercetat cu cea mai pătrunzătoare luare aminte toate neajunsurile societății, și Ne-am încredințat că un așezămînt carele ar întruni în sine o școală pentru moșit, cu un azil pentru pruncii părăsiți, cu un biurou pentru mance, ar alcătui un Institut

(*) D-l Procuror general făcând apel a minima, Curtea din Iași secția I, prin decizia No. 996, din 9 Iunie 1904, a respins apelul și a confirmat sentința Trib. ale cărei motive le-a adoptat în total.

a cărui lucrare va putea aduce cele mai priincioase rezultate pentru ajutorul tuturor claselor societății. Din lipsa unui asemenea Institut, mii de femei îngreutate, mai ales prin tirguri și sate, au pierdut sănătatea, cele mai multe și viața lor; mii de prunci s'au betejit ori s'au primejduit cu desevirșire; mulți cari au fost părăsiți într'o vîrstă crudă, expuși tuturor întimplărilor, au pierdut curind frageda lor viață, ori se cresc fără de pă sare în deprinderi rele, cari aduc vătămare societății; alții iarăși dați la mance cuprinse de boale rele și cronice, primesc prin asemenea hrană feluri de molipsiri, care desvîlindu-se în urmă, darmă tinerile odrasle să le veștejesc pentru toată viața lor, din care pricină neputînd fi de vre-un ajutor nici sieși, nici aproapilor săi, vegetează numai spre povara obștel.

«Noi incredințându-ne că prin asemeni neajunsuri nu numai că se curmă viața unei însemnate părți a societății, ci se amenință și existența generațiilor viitoare, pregătindu-se o simțitoare vătămare fizică și morală pentru întreaga populație a iubitei Noastre patrie, voim a întrebuinta mijloacele putincioase spre a pune stavilă acestor triste facturi, ce le privim cu cea mai adincă mihnire, pentru-că surpă sănătatea și viața publică.

«Drept aceea, am hotărit de a fonda o școală pentru moșit, cu paturi pentru născătoare și lehuze, unită cu o secție pentru pruncii aflați, cu care se va însoți un biurou pentru mance, o clinică ambulatorie pentru copiii bolnavi, și un Institut pentru vaccinarea pruncilor, ca să aflu acum de odată măcar parte din femeile lipsite de îndeminările trebuitoare pentru născare, ajutorul cuvenit poziției lor, să se poată produce moașe învățate, spre a se statornici în deosebite locuri ale țării, mai cu seamă prin tirguri și ocoale, să se dea asil și o creștere potrivită pruncilor părăsiți în vîrstă cea mai crudă și ajutor copiilor bolnavi, să se înlesnească publicul cu mance (doice) destoinice chemăreii lor, și să se aflu tot-de-auna limfă proaspătă și curată pentru vaccinarea pruncilor de toate clasele; prin care chip scutind de neajunsurile morale și sociale mai de aproape pe prunci, nădăjduim a conserva societății multe vieți omenesti, a le face ei trebnice și folositoare a aduce pe altariul patriei o jertfă plăcută lui Dumnezeu, ca să se implinească și aice cuvintele proorocului psalmist: «Din gura pruncilor și a sugătorilor, vei primi tu laudă» (1).

Acest institut, înființat de fericitul întru po menire Gr. Ghica Voevod, funcționează în Iași de mai bine de jumătate de secol, și a alinat multe dureri, scăpând viața la mii de suflete.

(1) Acest important document este publicat în Manualul administrativ al Moldovei, t. II, p. 562 urm.

Chestiunea este însă de a se ști dacă expunerea unui copil în oblonul său leagănul acestui institut constituie, sau nu, delictul prevădut și pedepsit de art. 279 din Codul penal? Tribunalul și Curtea din Iași admit afirmativa. Credem că soluția este greșită, pentru că hrisovul menționat dispune, prin art. 55, în fine (2), că «Institutul avînd, între altele, de scop scutirea de rușine a mamelor alunecate, se primesc pe lingă alți prunci și acei depuși în oblonul umbător al portarului casei».

Și apoi, acest oblon fiind în legătură cu un clopot, care dă de știre persoanelor menite a primi copilul și a-i da cuvenitul ajutor, cu drept cuvînt, s'a dis că nici-o dată copilul depus în acest oblon nu este lepădat (3).

Este adevărat că în Franța se decide contrariul (4), însă această soluție se întemeiază pe decretul din 19 Ianuarie 1811, care nu admite în ospiciu de cât pe copiii orfani, și pe copiii găsiți sau lepădați, deci aduși de persoane străine care i-au găsit și care nu cunosc părinții acestor copii.

În asemenea împrejurări, se înțelege că acel care expune pe un copil, fără a se asigura că el a fost primit de acei în drept, comite delictul de lepădare de copii, ori-care ar fi titlul său calitatea sa.

Chiar în Franța se decide în genere că nu există delict de câte ori acel care părăsește copilul se asigură mai întâi că el a fost primit de acei în drept (5).

Această soluție este *a fortiori* admisibilă la noi. Leagănul Institutului Grigorian avînd tocmai menirea de a primi pe copiii cari, pentru un motiv sau altul, nu pot fi crescuți de părinții lor, nu se poate dice că acei cari incredințează un copil unei orfanatofii, spre creștere, comit un delict.

Cât pentru argumentul invocat de tribunal și aprobat de Curte, că hrisovul lui Gr. Ghica nu mai are putere de lege de la punerea în aplicare a Codului actual, el este și mai puțin admisibil; pentru că hrisoavele domnești au o putere de lege absolută, iar nu relativă. Autoritatea acestui hrisov n'ar fi putut să înceteze de cât în baza unei legi, care nu există. Iată, pe scurt, motivele pentru care nu putem admite soluția dată în această privință atât de tribunalul cât și de Curtea din Iași. Dacă această apreciere este greșită, rămîne ca alții mai competenți să îndrepte greșala noastră.

D. Alexandresco

(2) Vezi Manualul administrativ citat, t II, pag 572.

(3) Vezi Garraud, *Tr. th et pratique de dr. pénal fr.*, V, p 253, 254, No. 1969 (ed. a II-a).

(4) Vezi Garraud, *op și loco supra cit.*

(5) Garraud, *loco cit.*, p. 254.